

1. BAKGRUND

Här börjar översiktsplanen med en inledning som innehåller information om vad en översiktsplan är, om planprocessen och översiktsplanens rättsverkan samt arbetets organisation och upplägg.

BAKGRUND

Allmänt om översiktsplanen

Att utarbeta förslag till en kommunomfattande översiktsplan med fördjupningar för staden och de större byarna är en omfattande och för många berörda också svåröverskådlig process.

Enligt plan- och bygglagen (PBL) skall en översiktsplan vara lätt att förstå, den skall antas av kommunfullmäktige och innan dess skall förslaget bli föremål för samråd och offentlig utställning.

Översiktsplan för Haparanda stad är en kommunomfattande översiktsplan. När den antas ersätter den gällande översiktsplan, dvs. "Översiktsplan för Haparanda stad", antagen av kommunfullmäktige 1990.

I denna plan finns även ett antal fördjupade översiktsplaner på tätorter, älvdalen och skärgården.

Bilaga 1a redovisar de planer som ersätts av denna översiktsplan.

Haparanda stad har bedömt att planen behöver uppdateras för att bli ett bra underlag för olika beslut. Många fördjupningar och tillägg i den gamla översiktsplanen gör det svårt att få en samlad uppfattning om hur kommunen ser på den framtida mark- och vattenanvändningen. I en uppföljning av översiktsplanen ingår bl. a att utvärdera planens värde som styrinstrument för efterföljande beslut om detaljplaner och/eller bygglov.

Genom miljöbalken (MB) har översiktsplanens roll i det förebyggande miljöarbetet stärkts. Den kommunala översiktsplaneringen ses som ett led i arbetet för en långsiktigt hållbar utveckling. Översiktsplanens aktualitet skall ses över under varje mandatperiod i kommunen.

Planprocessen

Planprocessen kan indelas i tre skeden: ett programskede, ett samrådsskede och ett utställningsskede.

Programskedet har ägnats åt frågor som har stor betydelse för översiktsplaneringen i Haparanda och har lett till riktlinjer för planförslaget och preliminära ställningstaganden i viktiga planfrågor.

Som underlag för programskedet finns Haparanda-Tornio vision 2010 samt Vision 2020 Regional utvecklingsplan och arbetsprogram för processen, Haparanda stad och Torneå stad.

Tidiga samrådsmöten har hållits i samtliga större orter inom kommunen under vintern 2003/04.

I *samrådsskedet* presenteras ett samrådsförslag till översiktsplan. Förslaget skall godkännas av samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen. Förslaget ställs ut, remitteras, och diskuteras med intresseföreningar, partigrupper, fullmäktige, myndigheter, grannkommuner, regionala organ mm. Synpunkterna från samrådet sammanställs i en samrådsredogörelse.

Innan *utställningsskedet* revideras planförslaget med ledning av synpunkter från samrådet. Förslaget ställs ut och remitteras i enlighet med bestämmelserna i plan- och bygglagen. Synpunkter från utställning och remissbehandling sammanställs i ett utlåtande som redovisas tillsammans med det slutliga planförslaget.

Efter planprocessen antas planförslaget av kommunfullmäktige. Planprocessen påbörjas under 2002 och beräknas slutföras under 2005.

Hur processen med översiktsplanen bedrivits

Processen med ny översiktsplan inleddes med utbildning av kommunens politiker och tjänstemän med representanter från samtliga nämnder och förvaltningar. Utbildningen hölls av samhällsbyggnadskontoret, länsarkitekt Christer Swärd och samhällsplanerare Claes-Göran Olofsson, MAF Arkitektkontor AB. Det praktiska arbetet har utförts av en tjänstemannagrupp under planeringschefens ledning. MAF Arkitektkontor och stadsarkitekt Kenneth Söderlundh har anlåtats som plankonsult.

Programsamråd med utställning har hållits under vintern 2003/2004 med möten i Karungi, Vuono-Salmis, Seskarö, Nikkala, Säivis, Vojakkala och Haparanda. Därutöver har tjänstemän diskuterat planen vid möten med olika organisationer och föreningar. Underlaget vid programsamrådet utgjordes bl.a. av den gamla Översiktsplanen antagen 1990, Vision 2020 och ett arbetsprogram för processen. Utöver mötena har allt material funnits tillgängligt på kommunens hemsida under hela samrådstiden där yttranden kunnat lämnas elektroniskt. Utställning av handlingarna här även ägt rum i stadshuset.

Formellt plansamråd har utförts av Haparanda kommuns kommunstyrelse under vintern 2004. Samråd med utställning har hållits i Karungi, Vuono-Salmis, Seskarö, Nikkala, Säivis, Leipijärvi och Haparanda. Därutöver har tjänstemän diskuterat planen vid möten med olika organisationer och föreningar samt vid Haparandamässan. Utöver mötena har handlingarna funnits tillgängliga på kommunens hemsida där yttranden kunnat lämnas elektroniskt. Utställning av handlingarna här även ägt rum i stadshuset. Samrådshandlingen har sänts till berörda myndigheter, samtliga politiska partier, kommunala nämnder och grannkommuner, naturskydds- jakt och fiskeföreningar m fl. Under samrådet inkom totalt 49 samrådsyttranden.

Utvecklingsplaner

Översiktsplan 2005 är ett första steg mot att ersätta den gamla planen från 1990 med ett gripbart, väl spritt och levande dokument. Översiktsplanen kan inte lösa alla frågor och heller inte ersätta annat planerings och utvecklingsarbete. Översiktsplanen bör därför i möjligaste mån ta hänsyn till arbetet med utvecklingsplan(er) för olika geografiska områden i kommunen. Idéerna om utvecklingsplan för olika områden som framkommit under samrådsskedet är bra och kommunen bör delta aktivt i ett sådant arbete. Skärgården bör vara ett sådant prioriterat område liksom älv dalen och kusten kan vara områden som bearbetas på samma sätt. Översiktsplanen kan dock inte hantera alla sådana frågor utan arbetet måste ske i växelverkan med övriga insatser för att stärka olika näringar. Översiktsplanen skall enligt PBL 4:14 ses över minst en gång varje mandatperiod och då bör framkomna resultat från olika samhällsintressen kunna medföra att kommunen justerar översiktsplanen.

Översiktsplanens rättsverkan och roll

Den nya översiktsplanen för Haparanda, Översiktsplan 2005, skall ange mål och inriktning för Haparandas fysiska utveckling under 2000- talets första decennier, planeringsperspektivet sträcker sig femton år fram till 2020.

Översiktsplanen har ingen rättsligt bindande verkan vare sig för myndigheter eller enskilda. Den är att betrakta som en rekommendation eller vägledning när olika beslut om mark- och vattenanvändning ska fattas. Den kan också ses som en överenskommelse mellan staten och kommunen om hur mark- och vattenanvändning, byggande mm bör utvecklas.

Inom kommunen kommer översiktsplanen att utgöra program och underlag för framtida planläggning samt underlag för prövning av bygglov och andra tillståndsärenden.

Beslut i lokaliserings- och markanvändningsfrågor får både långsiktiga och sektorövergripande konsekvenser. Sådana beslut kan därför inte ses isolerade utan måste sättas in i större sammanhang så att god hushållning med pengar och naturresurser kan främjas och konflikter mellan motstridiga intressen minimeras.

I dialogen med staten är översiktsplanen ett viktigt instrument för diskussion om allmänna intressen och riksintressen, exempelvis med det fortsatta arbetet för anläggandet av Haparandabanan och Norrbotniabanan samt väg E4 genom kommunen.

Översiktsplanens roll är bl. a. att göra avvägningar mellan olika sektorsintressen och andra intressen. Det önskvärda är därför att översiktsplanen och andra långsiktiga planer och program fungerar i växelverkan och ständigt analyserar och vidareutvecklar kommunens långsiktiga strategier.

Organisation och ansvar

Kommunens formella handläggning av översiktsplanen sker hos kommunstyrelsen som är huvudman för den översiktliga planeringen. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för detaljplane frågor. Plan- och bygglagen anger i 4 kapitlet 11 § att översiktsplanen och ändringar av den antas av kommunfullmäktige.

För det löpande arbetet med översiktsplanen ansvarar kommunledningsförvaltningen genom planeringschefen och samhällsbyggnadskontoret.

Arbetet har organiserats i arbetsgrupper som sammansatt av personal från kommunledningskontoret, andra kommunala förvaltningar och i vissa fall även från utomstående organisationer som föreningar, byråden, intresseorganisationer, näringsliv, grannkommuner m.m.

Arbetsgruppen som arbetat fram förslaget till ny översiktsplan har bestått av Göran Wigren, planeringschef Haparanda stad, Eskil Kittil, byggnadsinspektör Haparanda stad, Kenneth Söderlund, stadsarkitekt Haparanda stad samt samhällsplanerarna Claes Göran Olofsson och Anne Lie Vesterlund, MAF Arkitektkontor AB.

